

מדד השוויון בין האזרחים היהודים והערבים בישראל

עורך: עו"ד עלי חיידר
תחקיר וכתביבה: יאסר עואד ומנאר מחמוד

מדד השוויון בין האזרחים היהודים והערבים בישראל

עורך: עו"ד עלי חיידר
תחקיר וכתיבה: יאסר עואד, מנאר מחמוד
עריכה לשונית: יצהר ורדי

ירושלים, חיפה, אוגוסט 2009

חוברת זו יוצאת לאור גם בערבית וגם באנגלית,
והיא מופיעה באתר האינטרנט של העמותה www.sikkuy.org.il

תרגום לערבית: גילאל חסן - חסן תרגומים
תרגום לאנגלית: מרים שליסלברג
עיצוב גרפי והפקה: Tamesh UnderGround Studio
הפקה והבאה לדפוס: עלאא חמדאן
פרסום מדד השוויון מתאפשר הודות לסייעם האדיב של:

קרן כהנוב THE Kahanoff FOUNDATION

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Sikkuy and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

סיכוי سیکوي Sikkuy
העמותה לקידום שוויון אזרחי الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

© מותר ורצוי לצלם, להעתיק ולצטט מפרסום זה תוך ציון מפורט של המקור.
אין לשכפל את הפרסום ללא רשות בכתב מהעורך.

ירושלים

רח' המשוררת רחל 17, בית הכרם ירושלים 96348
טל: 02-6541225 פקס: 02-6541108, Jerusalem@sikkuy.org.il

חיפה

שדרות בן גוריון 57, ת.ד. 99650 חיפה 31996
טל: 04-8523188 פקס: 04-8523065, Haifa@sikkuy.org.il

השתתפו בבניית המדד ובהכנתו

ועדת היגוי לבניית המדד

פרופסור מוחמד חאג' – יחיא, פרופסור חבר בבית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופסור ראסם ח'מאייסי, פרופסור חבר בחוג לגיאוגרפיה ולימודי סביבה באוניברסיטת חיפה, גיאוגרף ומתכנן ערים
פרופסור יוסי ירב, פרופסור (אמריטוס) לסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית. הסטטיסטיקן הממשלתי (לשעבר)
פרופסור דוד נחמיאס, פרופסור לממשל ומדיניות ציבורית, המרכז הבינתחומי בהרצליה

מומחי תוכן

ד"ר ח'אלד אבו עסבה, מנהל מכון מסאר למחקר, תכנון וייעוץ ומכון ון ליר בירושלים
ד"ר ענת בן סימון, המרכז הארצי לבחינות והערכה
ד"ר ג'וני גל, בית הספר לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים
ד"ר נהאית דאוד, בית הספר לבריאות הציבור הדסה והאוניברסיטה העברית בירושלים, האגף לאפידמיולוגיה, אוניברסיטת בן גוריון
ד"ר רוית חננאל, החוג למדיניות ציבורית וראש התוכנית למשפט וסביבה, הפקולטה למשפטים ובית הספר ללימודי הסביבה ע"ש פורטר, אוניברסיטת תל אביב
מר מוחמד ח'טיב, עמותת הגליל, מרצה לקידום בריאות, החוג לסייעוד, אוניברסיטת חיפה
פרופסור ראסם ח'מאייסי, החוג לגיאוגרפיה, אוניברסיטת חיפה
ד"ר סאמי מיעארי, האוניברסיטה האירופית, איטליה
ד"ר שלמה סבירסקי, מנהל אקדמי, מרכז אדווה
פרופסור יוסי קטן, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת תל אביב

צוות עובדי סיכוי

מומחה מוביל לבניית המדד
מר יאסר עואד, מנהל פרויקט ייצוג הולם ושוויון בתעסוקה בעמותת סיכוי,
דוקטורנט בחוג לסטטיסטיקה באוניברסיטת חיפה ומנהל תחום מחקר במוסד לביטוח לאומי (לשעבר)
תחקיר וכתבייה: **יאסר עואד, מנאר מחמוד**
עורך: **עו"ד עלי חידר,** מנכ"ל שותף בעמותת סיכוי

תוכן עניינים

נושא	עמוד
תרשימים ולוחות	5
דבר המנכ"לים	7
תקציר	11
מדד השוויון – 2008 הקדמה ודברי הסבר	15
פרק 1: מדד הבריאות	20
פרק 2: מדד הדיור	28
פרק 3: מדד החינוך	38
פרק 4: מדד התעסוקה	48
פרק 5: מדד הרווחה	55
פרק 6: מדד השוויון המשוקלל 2008	63
מפתח אינדיקטורים ומשתנים	69
ביבליוגרפיה	73

תרשימים ולוחות

תרשימים

12	ערכי המדדים המשוקללים 2006 – 2008	תרשים א'
12	ערכי המדדים המצרפיים בבריאות, דיור, חינוך, תעסוקה ורווחה ומדדי השוויון המשוקללים 2007–2008	תרשים ב'
21	ערך מדד הבריאות 2008 לעומת ערך מדד 2007	תרשים 1.1
22	תוחלת חיים בלידה בקרב זכרים ונקבות לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 1.2
23	שיעור תמותת תינוקות (ל-1,000 לידות חי) לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 1.3
24	אחוז המעשנים לפי מין וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 1.4
26	שיעור תמותה ל-100,000 נפשות לפי קבוצות גיל נבחרות וקבוצות אוכלוסייה	תרשים 1.5
30	ערך מדד הדיור 2008 לעומת ערך מדד 2007	תרשים 2.1
31	אחוז המתגוררים בדירה בבעלות, לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 2.2
32	ערך דירה בבעלות, לפי קבוצת אוכלוסייה (אלפי ₪)	תרשים 2.3
32	ערך דירה בבעלות ביישובים יהודיים וביישובים ערביים בשנים 2000–2006 (אלפי ₪)	תרשים 2.3.1
34	אחוז הדירות שנבנות ביוזמה ציבורית מסך כל התחלות הבנייה למגורים ביישובים המונים 10,000 תושבים ויותר	תרשים 2.4
35	מספר חדרים ממוצע בדירת מגורים ומספר נפשות ממוצע לחדר לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 2.5
35	התפלגות משקי בית לפי מספר חדרים בדירה ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2007 (אחוזים)	תרשים 2.5.1
36	ממוצע נפשות לחדר לפי גודל משק בית וקבוצת אוכלוסייה, 2007	תרשים 2.5.2
36	התפלגות משקי בית עם ילדים לפי צפיפות מגורים וקבוצת אוכלוסייה, 2007	תרשים 2.5.3
37	הוצאה חודשית ממוצעת של משקי בית על דיור וממוצע תשלומי ארנונה למגורים למשק בית (₪ לחודש)	תרשים 2.6
39	ערך מדד החינוך 2008 לעומת ערך מדד 2007	תרשים 3.1
40	מספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך היסודי והעל-יסודי בחינוך העברי ובחינוך הערבי	תרשים 3.2
41	ממוצע שעות הוראה לתלמיד בחינוך היסודי ובחינוך העל-יסודי בחינוך העברי ובחינוך הערבי	תרשים 3.3
42	אחוז מורים אקדמאים ואחוז מורים בלתי-מוסמכים בחינוך העברי ובחינוך הערבי	תרשים 3.4
43	אחוז הילדים בגילאי שנתיים ובגילאי 3-4 בגני ילדים, במעונות ובפעוטונים לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 3.5
43	אחוז הנשירה בקרב תלמידי ט'–י"ב	תרשים 3.6
44	אחוז הסטודנטים באוניברסיטה מכלל גילאי 18–20 לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 3.7
45	בני 15 ומעלה בעלי 8 שנות לימוד ובעלי 13 שנות לימוד ויותר לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 3.8
45	חציון מספר שנות לימוד בקרב בני 15 ומעלה	תרשים 3.9

46	אחוז הזכאים לתעודת בגרות מכלל תלמידי י"ב, ואחוז הזכאים לבגרות העומדת בדרישות הסף לכניסה לאוניברסיטה מקרב תלמידי י"ב	תרשים 3.10
46	ציון ממוצע במבחני המיצ"ב בכיתות ה' ובכיתות ח' בחינוך העברי ובחינוך הערבי	תרשים 3.11
49	ערך מדד התעסוקה 2008 לעומת ערך מדד 2007	תרשים 4.1
50	שיעור השתתפות בכוח העבודה האזרחי בגילאי 15 ומעלה לפי מין וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 4.2
51	שיעור השתתפות בכוח העבודה האזרחי לפי גיל וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 4.3
51	שיעור השתתפות בכוח העבודה האזרחי לפי שנות לימוד וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 4.4
52	אחוז בלתי מועסקים לפי מין וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 4.5
52	התפלגות המועסקים לפי משלח יד וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 4.6
53	התפלגות המועסקים לפי ענפי תעסוקה וקבוצת אוכלוסייה	תרשים 4.7
54	התפלגות המועסקים בשירות המדינה לפי קבוצת אוכלוסייה - מדד 2008 (אחוזים)	תרשים 4.8
56	ערך מדד הרווחה 2008 לעומת ערך מדד 2007	תרשים 5.1
58	סה"כ הוצאה ציבורית (ממשלה ורשויות) שנתית ממוצעת על רווחה לנפש	תרשים 5.2
58	מספר מטופלים ממוצע לעובד סוציאלי ביישובים יהודיים וביישובים ערביים	תרשים 5.3
60	תחולת העוני בקרב משפחות, נפשות וילדים לפני תשלומי העברה ומסים ישירים, אחרי תשלומי העברה ואחרי תשלומי העברה ומסים ישירים לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 5.4
61	אחוז הירידה בתחולת העוני בעקבות תשלומי העברה ומסים ישירים לפי קבוצת אוכלוסייה	תרשים 5.5
61	שיעור הנפשות והילדים הנחלצים מהעוני בעקבות תשלומי העברה ומסים ישירים, 2000-2007, לפי קבוצות אוכלוסייה	תרשים 5.6
63	ערכי המדדים המשוקללים 2007-2008	תרשים 6.1
64	ערכי המדדים המצרפיים בבריאות, דיור, חינוך, תעסוקה ורווחה ומדדי השוויון המשוקללים 2007-2008	תרשים 6.2
67	ההוצאה הלאומית עבור 5 המדדים המצרפיים, מדד 2007 ומדד 2008 (מיליוני ₪)	תרשים 6.3

לוחות

57	מדגם ישובים יהודיים וערביים	לוח א'
65	מרכיבי ההוצאה הלאומית על דיור 2007	לוח 6.1
66	מרכיבי ההוצאה הלאומית על תעסוקה 2007	לוח 6.2
66	מרכיבי ההוצאה הלאומית על רווחה 2007	לוח 6.3
68	חישוב ערך המדד המשוקלל	לוח 6.4